

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА В ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

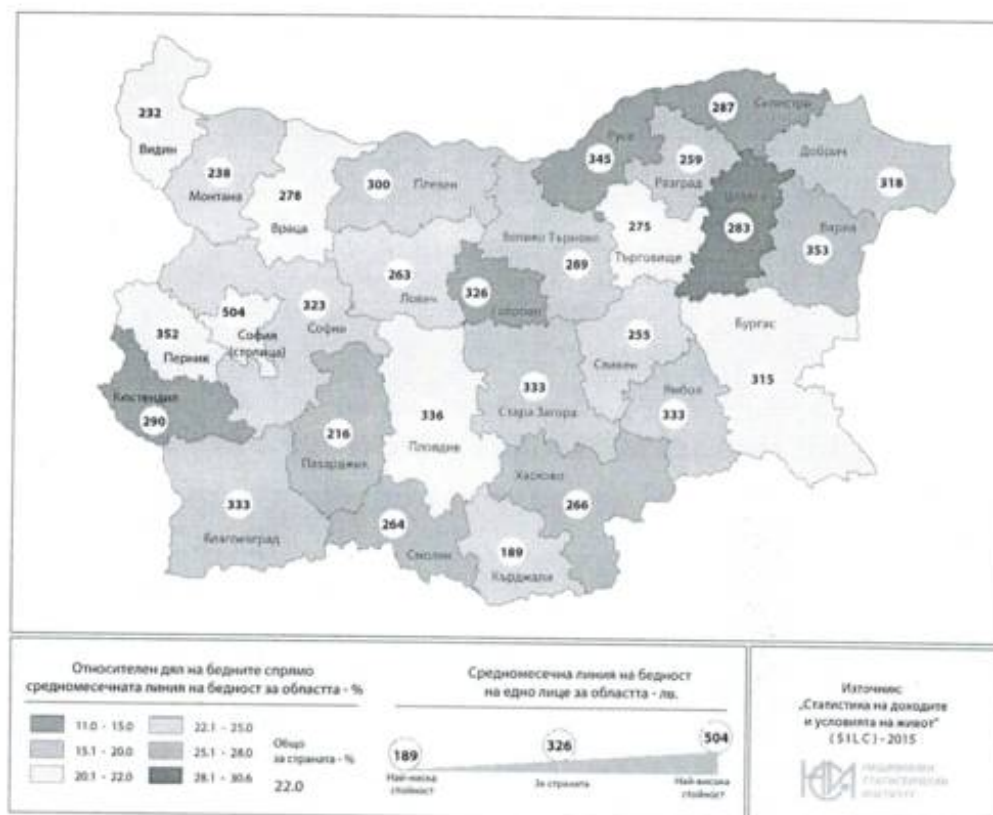
Оценка на бедността в Област Кърджали

Важен аспект в изследването на бедността е нейното проявление по области. При изчисляване на линията на бедност за всяка област е приложен същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в областта.

През 2015 г. линията на бедност в област Кърджали е най-ниската в страната - 189.17 лв. средно месечно на лице от домакинство.

Линията на бедност общо за страната е 325.83 лв., най-висока е в област София (столица) (504 лв.), следвана от областите Варна (353 лв.) и Перник (352 лв.).

Фиг. 1. Линия на бедност по области през 2015 година

През 2015 г. под прага на бедност в област Кърджали са били 34.2 хил. лица, или 22.5% от населението (23.2% от мъжете и 21.9% от жените) на областта.

Под съответния праг на бедност през 2015 г. е било 22.0% от населението на страната.

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Шумен - 30.6%, Варна - 27.8%, и Пазарджик - 27.5%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Кюстендил - 11.0%, Силистра - 11.3%, и Габрово - 13.0%.

1. Основни индикатори за бедност в област в Кърджали и в страната през 2015 г.

Показатели	Област Кърджали	РБългария
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	189.17	325.8
Относителен дял на бедните - % от населението	22.5	22
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	52.7	42.9
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	31.5	28.4
Коефициент на Джини[1]	35.6	37

[1] Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

В област Кърджали, в сравнение с предходната година размерът на линията на бедност се увеличава с 8.2%, а относителният дял на бедното население намалява с 4.3 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за област Кърджали за 2015 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 22.5 до 31.5%, или с 9 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 52.7% или с 30.2 процентни пункта.

Основният фактор, увеличаващ риска за попадане в групата на бедните за преобладаващата част от населението, е тяхната икономическа активност и участието им на пазара на труда. В област Кърджали относителният дял на бедните е най-висок сред безработните лица - 43.3% , като рискът от бедност при безработните мъже е с 3.8 процентни пункта по-висок в сравнение с безработните жени.

През 2015 г. делът на бедните сред заетите лица е 26.1 на сто. Същевременно рискът от бедност сред работещите жени е с 1.6 процентни пункта по-висок от този при мъжете.

Оценките на бедността в област Кърджали, в зависимост от типа на домакинството показват, че бедността е концентрирана сред едночленните домакинства и домакинствата със зависими деца. През 2015 г. най-голям риск от бедност се наблюдава при едночленните домакинства с лице на възраст под 65 години – 69.3 процента. Сред едночленните домакинства рискът от бедност при

мъжете е с 16.5 процентни пункта по-висок отколкото при жените. Относителният дял на бедните е най-нисък в домакинства с двама възрастни, от които поне един е на възраст над 65 години. 17.1% домакинствата с двама възрастни и едно дете и 15.9% домакинства с двама възрастни и две деца, също живеят в риск от бедност.

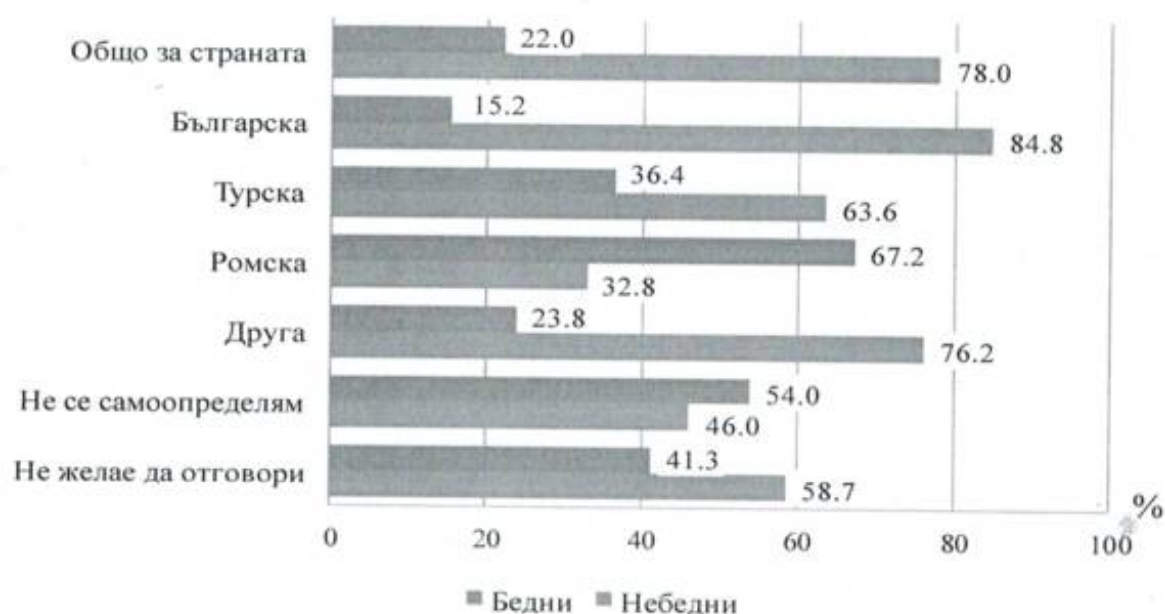
Оценка на бедността по етнически признак в страната

През 2015 г. към основния въпросник на изследването беше добавен въпрос за етническа принадлежност на лицата в отговор на нарастващата нужда от информация за домакинствата по етнически признак, включително и оценки на бедността. Анкетираните лица сами определят етническата си група. Отговорът на този въпрос е доброволен, т.е. ако лицето не желае да посочи към коя етническа група принадлежи, се отбелязва отговор „Не желае да отговори“. Дадена е възможност да се отбележи и отговор „Не се самоопределям“, ако лицето не може да определи своята етническа група. Етническата група на децата се определя от родителите. Ако родителите имат различна етническа принадлежност, за децата се регистрира отговорът, който родителите определят по взаимно съгласие.

Данните по области са обременени с известна стохастична грешка, поради което тук са представени данни за страната (методологични бележки - стр. 8 , табл. 4)

Най-висок е относителният дял на бедните сред лицата от ромската етническа група - 67.2%, а най-нисък сред лицата от българската етническа група - 15.2%.

Фиг. 2. Разпределение на лицата в домакинствата по етническа принадлежност и риск от бедност

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги (табл. 2).

2. Показатели за материални лишения през 2015 година в област Кърджали

	Лица с ограничения - бр.	Относителен дял от населението - %
Въпроси към домакинството, свързани с ограничения		
1. Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: <ul style="list-style-type: none"> • Заем за покупка на жилището, в което живее домакинството • Наем за жилището, в което живее домакинството • Текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) • Вноски за погасяване на кредити 	35736	23.5
2. Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	133957	88.1
3. Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	56829	37.4
4. Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	115064	75.7
5. Притежава ли домакинството телефон (вкл. мобилен)	9142	6.0
6. Притежава ли домакинството цветен телевизор	2384	1.6
7. Притежава ли домакинството автоматична перална машина	20532	13.5
8. Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	62092	40.8
9. Ограничава ли се домакинството при отоплението на жилището поради недостиг на средства	80250	52.8

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на почивката извън дома 88.1% (при 60.3% за страната) и възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства 75.7% (53.3% за страната). 37.4% от лицата посочват, че не могат да си позволят потребление на месо, пиле или риба всеки втори ден. 23.5% от лицата в домакинствата изпитват затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището, а 52.8% от лицата се ограничават при отоплението на жилището си. Успоредно с това 6% от лицата не могат да си позволят телефон, вкл. мобилен, 1.6% - цветен телевизор, 13.5% - автоматична пералня.

През 2015 г. в област Кърджали 47.9% от населението живее в тежки материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя), при жените - 49%, а при мъжете 46.8%. По възрастови групи най-засегнати са лицата на възраст до 17 навършени години - 63.8% от тях живеят в тежки материални лишения. 53.6% от възрастните хора над 65 години и 42.7% от хората във възраст от 18 до 64 г. изпитват същия тип ограничения.

Домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност

За безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни. Ниската икономическа активност за домакинството се отнася до съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 59 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява на пълно работно време въз основа на отработените часове.

Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 59-годишните с изключение на студентите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

През 2015 г. в област Кърджали 6.4 хил. лица на възраст 18-59 години живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 7.1% от населението, (6.5% от мъжете и 7.6% от жените).

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2015 г. в област Кърджали 98.1 хил. лица или 58.6% от населението на областта са били в риск от бедност и социално изключване (57.9% от мъжете и 59.3% от жените). С по-ниски относителни дялове на населението по този показател са всички останали области в страната. Делът на населението в риск от бедност и социално изключване за цялата страна е 41.3%, а най-нисък е в областите Кюстендил 25.7% и Габрово 26.3%.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 300 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Образователна степен

За определяне на образователното равнище на родителите е използвана Международната стандартна класификация на образованието (МСКО '97):

МСКО 0 - Предучилищно образование

МСКО 1 - Начално образование

- МСКО 2 - Основно образование
- МСКО 3 - Средно (прогимназиално) образование
- МСКО 4 - Професионално обучение след средно образование
- МСКО 5 - Висше образование (бакалавър/магистър)
- МСКО 6 - Висше образование (доктор).

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната.

Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече навършени години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (RB040) за лицата на 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 3 и 4.

3. Оценки на някои основни показатели през 2015 година в област Кърджали

Индикатори	Проценти	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване		
Общо	58.6	6.7
Мъже	57.9	6.4
Жени	59.3	7.5
0 - 17 години	72.5	11.0
18 - 64 години	56.8	7.4
65+ години	54.5	6.3
Риск от бедност		
Общо	22.5	4.9
Мъже	23.2	5.2
Жени	21.9	5.3
0 - 17 години	25.9	9.2
18 - 64 години	25.4	6.2
65+ години	10.3	5.0

Материални лишения		
Общо	47.9	6.9
Мъже	46.8	6.7
Жени	49.0	7.9
0 - 17 години	63.8	11.5
18 - 64 години	42.7	6.9
65+ години	53.6	6.3
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност		
Общо 18 - 59 години	7.1	3.1
Мъже	6.5	3.5
Жени	7.6	4.3
Общо 0 - 17 години	4.7	4.6
Общо 0 - 59 години	6.6	3.1

4. Оценки на някои основни показатели по етнически групи през 2015 година в страната

Индикатори	Проценти	Стандартна грешка	Доверителен интервал	
			95% долна граница, в проценти	95% горна граница, в проценти
Население в риск от бедност и социално изключване и етническа принадлежност				
Българска етническа група	34.2	1.01	32.3	36.2
Турска етническа група	57.7	3.39	51.0	64.2
Ромска етническа група	87.4	2.75	81.0	91.9
Друг етнос	38.3	6.82	26.1	52.3
Риск от бедност и етническа принадлежност				
Българска етническа група	15.2	0.69	13.9	16.6
Турска етническа група	36.4	2.94	30.9	42.3
Ромска етническа група	67.2	3.85	59.3	74.3
Друг етнос	23.8	6.30	13.6	38.2
Материални лишения и етническа принадлежност				
Българска етническа група	28.1	1.00	26.2	30.1
Турска етническа група	43.6	3.73	36.4	51.0
Ромска етническа група	78.4	3.24	71.3	84.1
Друг етнос	31.3	6.06	20.8	44.2
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност и етническа принадлежност				
Българска етническа група	4.5	0.40	3.8	5.3
Турска етническа група	13.6	2.28	9.7	18.8
Ромска етническа група	38.8	4.75	30.0	48.4
Друг етнос	8.7	3.62	3.7	18.9

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“.